

335. Sárvár határa

(Vas megye) R, B, V, Ró, Á, Kö

2004 szeptemberében próbafeltárást végeztünk. A feltárások megkezdése előtt néhány nappal elvégeztettük a 88. sz. elkerülő út nyomvonalának teljes légi fotózását. A Savaria–Arrabona út kitűnően látszik ott, egyéb feltűnő jelenség nem volt tapasztalható.

Dombai-kereszt (4.sz. lelőhely): A lelőhely viszonylag sík területen fekszik, némiképp dél felé lejt. Az altalaj általában sárga agyag, néhol löszös foltokkal és őska-
vicsal. A humusz nagyon vékony, átlagosan 20–30 cm.

A próbafeltárást túlnyomórészt gépi humuszoslással végeztük el. Előkerült egy római kori épület paticsos, tegulás, majdnem teljesen szétszántott, erodált rétege. A kutatóárkokkal az épület keleti, nyugati és északi falát tisztáztuk. Az épület hosszúsága 13 m K–Ny-i irányban, az É–D-i kiterjedése is meghaladja a 10 métert. Leletanyag nagyon kevés került elő. Az épület mellett több árkot is találtunk (kerítésárkok?).

A 3822. sz. tengelykaró mentén kavicsos sáv került elő, eléggé szétszántott állapotban. Ezt a Savaria–Arrabona távolsági út kavicsöltéseként azonosíthatjuk. A nyomvonal K felől átlósan keresztezi a tervezett 88. sz. elkerülő út vonalát, és az előkerült épülettől délre halad el.

Felső-mező: A két lelőhely két hosszanti dombháton helyezkedik el, mellettük délről egy vízjárta terület és egy forrás van. A terepalakulatok és a dűlők alapján 3 részre osztható a terület.

Az 1. a legészakibb rész, egy K–Ny-i dombhát déli lejtője, egy sekélyebb rész választja el a lelőhely többi részétől. A humusz vastagsága 30–60 cm között változik. Itt 120 m² kézi és kb. 900 m² gépi kutatóárkot, illetve humuszosított területet húztunk. A humuszból viszonylag sok kerámia került elő, néhány összefüggő töredék is, de egyéb jelenséget, objektumot nem tudtunk megfigyelni. Elsősorban késő bronzkori–kora vaskori anyag került elő.

A 2. szakasz egy szintén K–Ny-i laposabb dombhát K-i vége, É-i lejtője. Itt 180 m²-t kézzel és közel 700 m²-t géppel kutattunk meg. Két határozott réteget sikerült elkülöníteni a felső humuszos rétegen kívül. Még a humuszosban sikerült megfogni két Árpád-kori árkot. Az alsóbb rétegből sok őskori (bronzkor) kerámia került elő. Eddig elsősorban cölöplyukakat és több nagyobb, de a humuszosban bizonytalanul látható objektumot figyeltünk meg.

A 3. szakaszt egy földút választja el a terület többi részétől, a dombhát itt folytatódik. 120 m²-t kézzel és kb. 380 m²-t géppel kutattunk meg. Több árok (szuperpozícióban) és néhány nagyobb egyértelmű objektum került elő. A bronzkori anyag mellett késő rézkori kerámia és kőeszközök kerültek elő.

Tilos erdő (3. sz. lelőhely): Az erdő sarka mellett elhaladó nyomvonalon kézi és gépi kutatással kb. 1000 m²-t tártunk fel. Megállapítottuk, hogy a Savaria–Arrabona út ezen a szakaszon csak a nyomvonalon kívül ha-

lad. A terepbejárás során gyűjtött leletanyag mellett a kutatás során csak kevés jellegtelen ősi- és középkori leletet gyűjtöttünk. A hajdani, nem túl intenzív és sekély jelenségeket az évszázados szántásokkal megsemmisítették.

6. sz. lelőhely: Topográfiai kutatások alapján feltételezhető volt, hogy a 84. sz. úttól K-re már felmért római út vonala Ny felé a tervezett 88. sz. elkerülő út nyomvonalát részben vagy egészen egy kb. 1900 méteres szakaszon fedi.

A próbafeltárást a Savaria–Arrabona római út feltételezett töréspontjánál kezdtük meg. Rögtön az első kézi szondával sikerült keresztezni az utat. Ezt követően mintegy 500 m² felületen bontottunk rá, ennek eredményeként feltártuk az út kanyarulatát, a mellette húzódó árkokkal együtt. Az út irányát egy a Sárvár–Rábasömjén között vezető út mellett egy kutatóárral (20 m²) próbáltuk meghatározni, de eredménytelenül. A kb. 550 m² felület gépi humuszoslása után megállapítottuk, hogy a római út csak mintegy 200 folyóméter hosszúságban fedi, majd elhagyja a tervezett út nyomvonalát. A próbafeltárási eredményei alapján világossá vált, hogy a római út többször, átlósan keresztezi a 88. sz. elkerülő utat. A nyomvonalat Ny felé nem tudtuk pontosítani, mivel a területen még leirtandó fasor és bozótos található. Az ókori és a modern út nyomvonala feltételezéseink szerint mintegy 900 m-es szakaszon esik egybe.

ILON GÁBOR

336. Sárvár, külterület, római út

(Vas megye) Ró

2004. április 28-án műszeres felmérést végeztünk, melynek célja a Savaria–Bassiana között vezető római út nyomvonalának pontosítása volt. Április 22-én azonosítottuk a római út kavicsöltését, amely az 5. lelőhely feltárt részétől Ny-ra, mintegy 50 m-re éri el a tervezett nyomvonalat. Április 27-én Derdák Ferenc és Németh Gábor terepbejárást folytattak a 84. sz. út és a Végh-malom között. Több római lelőhelyet azonosítottak, és megfigyelték, hogy a római út nyomvonala kitűnően követhető. Felmérésünk nyomán a következő megállapításokra jutottunk:

A Tóth Endre által az 1980-as években végzett útkutatás bizonyította, hogy a porpáci út vonalán húzódott a római út, erre alapozták a mai utat is.¹⁴ A 88. sz. közúttal való kereszteződése után a római út nyomvonala világosan követhető a Felső-mezőn egy KÉK-i irányba vezető, mintegy 1500 m hosszú kavicsos sáv és enyhe kiemelkedés formájában. Ez a sáv belefut egy ma is használt földút vonalába, amelyben a korábbi kutatás a

14 TÓTH E.: A Savaria–Bassiana útszakasz. ArchÉrt 104 (1977) 65–75.